

Теоретична модель змісту організаційної культури закладу загальної середньої освіти

*В. А. Нідзієва кандидат педагогічних наук,
директор гімназії № 117 ім. Лесі Українки
Печерського району м. Києва, експериментального
майданчика Інституту педагогіки НАПН України*

Заклад ЗСО і його організаційну культуру розглядаємо в бінарному зв'язку організаційно-педагогічної та соціокультурної систем, які потребують управління. У процесі дослідження встановлено відсутність у науковому дискурсі єдиної концепції та загальноприйнятої дефініції організаційної культури, що доводить неоднозначність розуміння змісту цього феномену і його інтерпретації. Проведений термінологічний аналіз авторських дефініцій «організаційна культура» і «організаційна культура закладу загальної середньої освіти» дає змогу визначити спільні елементи: цінності, норми, правила, моделі поведінки, традиції, підсвідомі переконання, уявлення, стосунки, очікування, звички, правила, процедури, вірування, символи, ритуали, що утворюють різні конфігурації структур і відбиваються на діяльності.

Установлено, що в проаналізованих визначеннях ядро організаційної культури утворюють цінності, подані імперативно та аксіоматично: «первинні», «приховані», «організаційні», «загальнолюдські», «гуманістичні», професійні цінності, без розкриття їх сутності та критеріїв добору; виявлено різні моделі організаційної культури і різновиди цінностей. На підставі аналізу, узагальнення та систематизації результатів розвідок зарубіжних і вітчизняних науковців у процесі дослідження окреслено зміст цінностей ядра організаційної культури закладу загальної середньої освіти. Це гуманістичні та професійні педагогічні цінності, що поєднують особистісні й організаційні цінності, які висвітлено в цьому розділі. Доведено, що дослідники не розглядають організаційні цінності щодо їх носіїв, яким властиві індивідуальні характеристики, не враховують їхні думки, уявлення, переконання й особистісні цінності.

Авторську теоретичну модель змісту організаційної культури закладу загальної середньої освіти побудовано на засадах парадигми людино(дитино)центризму, педагогічної аксіології, діяльнісного, особистісного, рівневого, середовищного, системного наукових підходів до пізнання феномену організаційної культури закладу загальної середньої освіти, який розглядаємо як соціокультурну систему, що має рухомі межі й утворена з чотирьох компонентів.

Системотвірними елементами теоретичної моделі змісту організаційної культури закладу загальної середньої освіти є мета, цінності та діяльність суб'єктів освітнього процесу, а засобом її функціонування – міжособистісні стосунки і взаємодії. Мета організаційної культури закладу загальної середньої освіти полягає в забезпеченні злагодженої діяльності суб'єктів освітнього процесу для досягнення законодавчо визначеної мети освіти шляхом змін у світогляді, уявленнях про організаційну культуру, ідеалів, переконань, міжособистісних стосунків, норм і правил життєдіяльності, цінностей і вірувань, комунікацій, моделей і взірців поведінки в колективі закладу. Особистісно-когнітивний компонент визначає спільні погляди на сенс людського життя, діяльність та організаційну культуру, процеси пізнання, створює підґрунтя для

міжособистісної взаємодії та соціальної адаптації; аксіологічний компонент представлено гуманістичними, особистісними та організаційними цінностями; мотиваційно-комунікативний компонент розкриває мотивацію щодо впровадження інновацій та способи поширення інформації; діяльнісно-поведінковий – окреслює особливості педагогічної діяльності для навчання культури, зміст діяльності з розвитку організаційної культури в управлінському циклі та в системі організаційно-методичної роботи, у забезпеченні саморозвитку та професійної самореалізацію вчителя (рис.1):

Рис.1. Теоретична модель змісту організаційної культури закладу загальної середньої освіти

Теоретична модель змісту організаційної культури закладу загальної середньої освіти слугує базисом концептуальної моделі управління розвитком організаційної культури закладу загальної середньої освіти, що охоплює цільовий, нормативно-методологічний, суб'єктно-діяльнісний, організаційно-методичний і оцінювально-результативний модулі.